

ראש השנה ON מוסף שמונה עשרה THE SILENT

Let us return to the following משנה that we studied in the last newsletter:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ו'—אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות. רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמר שלש שלש מכולן יצא. אין מזכירין זכרון מלכות ושופר של פורענות. מתחיל בתורה ומשלים בנביא. רבי יוסי אומר אם השלים בתורה יצא:

Translation: Mishnah. No fewer than ten verses containing references to G-d's kingship should be recited; not fewer than ten verses containing references to G-d remembering and extending compassion and no fewer than ten verses containing references to the giving of the Torah and the future redemption that include mention of the Shofar being sounded. Rabbi Yochanon Ben Nuri says: If the prayer leader says three from each group, he has fulfilled his obligation. Verses that contain references to kingship, remembrance and the Shofar but also refer to punishment should not be recited. It is proper to begin with the verses culled from the Torah and conclude with verses taken from the Prophets. Rabbi Yosse said: if one concludes with the verses from the Torah, he has fulfilled his obligation.

A question should come to mind after studying that משנה; i.e. if the שליח ציבור was free to choose the פסוקים that he would include in the ברכות of מלכיות, זכרונות and שופרות, how would the congregation know in advance which פסוקים to include when they recited the silent מוסף שמונה עשרה on ראש השנה?

That conundrum may have been the impetus behind the development of two customs concerning the silent מוסף שמונה עשרה on ראש השנה. רב עמרם גאון describes one of those customs:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר ראש השנה—ובמקום שיש שליח צבור עומדין בתפלה ומתפללין ביחיד שבע ברכות, וכשיורד שליח צבור בברכות, בברכה ראשונה תוקעין קשר"ק. ובשניה, קש"ק. ובשלישית קר"ק. ולאחר התפלה מריעין בלא תקיעה ובלא שלשה שברים, וכך מנהג בשתי ישיבות.

Translation: In a place where a prayer leader is available, those congregated recite only seven Brachos as part of the silent Mussaf Shemona Esrei on Rosh Hashbonah. When the prayer leader recites the middle Brachos of Mussaf Shemona Esrei, three sounds of the Shofar are issued after the first Bracha, a different order of three sounds are issued after the second Bracha and a third set of sounds is issued after the third Bracha.

According to רב עמרם גאון, when the congregation recited the silent מוסף שמונה עשרה on ראש השנה, they recited only seven ברכות and not nine. The text that the congregation recited is as follows:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר ראש השנה—ועומדין בתפלת מוסף ומתפללין'. ואומר בסוף מגן, זכרנו לחיים. ובסוף מחיה, אומר מי כמוך אב הרחמן. ואומר לדור ודור המליכו לא—ל כי

1. No translation is being provided. This text is part of the standard מוסף שמונה עשרה on ראש השנה recited today.

הוא לבדו מרום וקדוש, ושבתך א-להינו מפנינו לא ימוש לעולם ועד כי מלך גדול אתה. ובכן, ובכן, עד המלך הקדוש. אתה בחרתנו כו' עד זכר ליציאת מצרים. א-להינו וא"א, מפני הטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנו יכולים להקריב לפניך קרבן ולהשתחוות לפניך בבית בחרתך בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך. ובכן יהי רצון מלפניך ה' א-להינו וא-להי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים. ותבנהו מהרה ותגדל כבודו. אבינו מלכנו אלהינו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי. וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ. והביאנו לציון עירך ברנה ולירושלים עיר מקדשך בשמחת עולם. ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן. ומוסף יום הזכרון הזה נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך כאמור. ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו, יום תרועה יהיה לכם. ועשיתם עולה לריח ניחוח לה' פר בן בקר אחד איל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים. ומנחתם ונסכיהם כמדובר, שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש ויין כנסכו ושעיר לכפר ושני תמידין כהלכתן. ושליח צבור כשמגיע כאן אומר עלינו לשבח לאדון הכל. אבל יחיד במקום שיש שליח צבור אומר, א-להינו וא-להי אבותינו מלך על כל העולם כולו בכבודך, עד ומלכותו בכל משלה. והשיאנו, עד ומבלעדיך אין לנו מלך אלא אתה. ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון. ואומר עבודה. ובסוף עבודה והודאה אומר זכור רחמיך וכבוש כעסך. ובסוף הודאה אומר וכתוב לחיים. וששים שלום, ובסוף אומר ובספר חיים.

is advising us that those congregated would fulfill their obligation to recite the *ברכות* of the *ציבור* and *שליח ציבור* by listening to the *ברכות* of the *מלכות*, *זכרונות* and *שופרות* of the *ציבור* and *שליח ציבור* to each *ברכה*. That practice is based on the following source:

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג' עמ' ב'-משנה-כשם ששליח צבור חייב, כך כל יחיד ויחיד חייב. רבן גמליאל אומר: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן.

Translation: Just as the prayer leader is required to recite aloud the complete Shemona Esrei so must those present recite the complete Shemona Esrei silently. Rabban Gamliel said: Those present can fulfill their obligation to recite Shemona Esrei by listening to the prayer leader recite Shemona Esrei aloud.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לד' עמ' ב'-כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד וכו'. תניא, אמרו לו לרבן גמליאל: לדברך, למה צבור מתפללין? אמר להם: כדי להסדיר שליח צבור תפלתו. אמר להם רבן גמליאל: לדבריכם, למה שליח צבור יורד לפני התיבה? אמרו לו: כדי להוציא את שאינו בקי. אמר להם: כשם שמוציא את שאינו בקי, כך מוציא את הבקי. אמר רבה בר בר הנה אמר רבי יוחנן: מודים חכמים לרבן גמליאל. ורב אמר: עדיין היא מחלוקת. שמעה רבי חייא בריה דרבה בר נחמני, אזל אמרה לשמעתיא קמיה דרב דימי בר חנינא. אמר ליה: הכי אמר רב: עדיין היא מחלוקת... דף לה עמ' א'-כי סליק רבי אבא מימי פירשה: מודים חכמים לרבן גמליאל בברכות של ראש השנה ושל יום הכפורים, והלכה מכלל דפליגי - בברכות דכל השנה.

Translation: Just as the congregational reader is under obligation, so every individual etc. It has been taught: They said to Rabban Gamaliel: According to your view, why does the congregation need to first say the silent

להבין את התפלה

Shemona Esrei? He replied: so as to give the prayer leader time to prepare his prayer. Rabban Gamaliel then retorted: According to your view, why is it necessary to have the prayer leader recite Shemona Esrei aloud? They replied: So as to assist those who are not familiar with the prayers to fulfill their obligation to recite Shemona Esrei. He said to them: Just as he helps one who is not familiar, so too he helps one who is familiar. Rabbah son of bar Hannah said in the name of Rabbi Johanan: The Sages accepted the opinion of Rabban Gamaliel. Rab, however, said: The difference of opinion still remains . . . When R. Ammi returned from a sea-voyage, he explained it thus: The Sages acceded to the opinion of Rabban Gamaliel only in regard to the Shemona Esrei of Rosh Hashbonah and Yom Kippur; and the statement 'the Sages accepted the opinion of Rabban Gamaliel', implies that they still differed in regard to reciting Shemona Esrei during the other days of the year.

A second custom concerning the recital of the silent מוסף שמונה עשרה on ראש השנה is still observed by those Yemenite Jews who follow the בלדי² custom. The congregation does not recite the silent מוסף שמונה עשרה on ראש השנה at all. The שליח ציבור recites מוסף שמונה עשרה on ראש השנה out loud on behalf of all those present. They listen and fulfill their obligation to recite the מוסף שמונה עשרה on ראש השנה by focusing intently on the words being recited by the שליח ציבור and by answering אמן. The following represents the earliest source that refers to this custom:

סידור רב סעדיה גאון—דף רי"ח—ומקום שיש בו חזן וציבור, כל מי שעמד אחרי החזן ושמע את שלשת הפרקים האלה יצא ידי חובתו ואינו צריך להתפלל עוד לבדו, ובלבד שהייתה כוונתו שלמה בשעת ששמע אותם עד שלא נעלם ממנו שום דבר מהם ולא דבר כלום. אבל מי שלא שמע אותם מפי החזן או שמעם ושה בינתים, הוא צריך להתפלל אותם בעצמו מפני שהם מן העיקרים היסודיים והסדרים הנהוגים ולא כמו אזהרות.

Translation: In a place where a congregation and a prayer leader are present, all those who stand in front of the prayer leader and hear him recite the extra three Brachos of Mussaf Shemona Esrei on Rosh Hashbonah fulfill their obligation to recite those Brachos provided that those present listen to all that the prayer leader says and do not miss hearing any part of what he recites. However, if one does not hear the Brachos being recited by the prayer leader or who tries to listen while talking to others, he must recite the Brachos on his own because the Brachos include some of the most fundamental precepts of Judaism and are not similar to Piyuttim.

The statement of רב סעדיה גאון was interpreted to mean that the congregation need not recite any part of the silent מוסף שמונה עשרה during ראש השנה:

הלכות רי"ץ גיאת³ הלכות ראש השנה עמוד לח—ואמר רב סעדיה ברכות של ראש השנה במקום שיש שליח צבור הוא מוציא ידי חובת העומדין אחריו ואינן צריכין להתפלל הואיל ויוצאין בתפלת שליח צבור ובלבד שיתכוון לשמוע מתחלה ועד סוף.

Translation: Rav Sa'Adiya said that concerning the Brachos of Shemona Esrei on Rosh Hashbonah, in a place where a prayer leader is found, he may fulfill the obligation to recite those Brachos on behalf of those present.

2. Yemenite Jews are divided into two camps; those who follow the Baladi customs and those who follow the Shammi customs. The Baladi custom follows the dictates of Rabbi Yihyah Salah, the Maharitz (from the initials Mori Rabbi Yihyah Tzalah), while the Shammi customs follow the dictates of Rabbi David Mishriqi.

3. Rabbi Yitzchok son of Rabbi Yehuda ibn Ghayyat was born ca. 1038 in Lucena, Spain. He headed a yeshiva in Lucena, and was close to Rabbi Shmuel Ha-Naggid and his son Rabbi Yehosef. He died in Cordoba, Spain, in 1089. (Bar Ilan Digital Library)

They are not required to recite those Brachos on their own since they fulfill their obligation by listening to the prayer leader. However, they must listen intently from the first word until the last.

Professor Moshe Gavra in his monumental work: **מהקרים בסידורי תימן**, volume 4, page 154, cites the above statement of **ר' סעדיה גאון** in support of the current practice by those who follow the **בלדי** customs and adds a second source:

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ח', הלכה ט'—שליח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן, כיצד? בשעה שהוא מתפלל והם שומעין ועונין אמן אחר כל ברכה וברכה הרי הן כמתפללין, במה דברים אמורים? כשאינו יודע להתפלל, אבל היודע אינו יוצא ידי חובתו אלא בתפלת עצמו.

Translation: The prayer leader may assist those present to fulfill their obligation to recite the Tefilos. Under what circumstances? Provided that he recites the prayers and they answer Amen after he recites each Bracha. In that case, they have fulfilled their obligation to recited those Brachos. There is one more limitation—the one listening must not have the ability to recite the Tefilos on his own. One who has the ability to recite the prayers on his own cannot fulfill his obligation by listening to the prayer leader but must recite the Tefilos on his own.

הלכה י'—במה דברים אמורים בשאר ימות השנה חוץ מראש השנה ויוה"כ של שנת היובל, אבל בשני ימים אלו שליח ציבור מוציא את היודע כשם שמוציא מי שאינו יודע מפני שהם ברכות ארוכות ואין רוב היודעים אותן יכולין לכוון דעתן כשליח ציבור, לפיכך אם רצה היודע לסמוך בשני ימים אלו על תפלת ש"ץ להוציא ידי חובתו הרשות בידו.

Translation: One further note—what I wrote above concerns all the days of the year except for Rosh Hashonah and Yom Kippur of the Jubilee year. On those days, the prayer leader has the ability to help those present fulfill their obligation even if they have the ability to recite the prayers on their own because the Brachos are long. Even those who know the Brachos have difficulty concentrating on their meaning which is something the prayer leader has the ability to do. Therefore, on those days even one who knows the words of the Brachos can rely on listening to the prayer leader in order to fulfill his obligation.

Professor Gavra portrays the history of the practice as follows:

בכל כתבי היד התימנים הקדומים, קיים מנהג אחד בלבד, והוא להתפלל תפלת הש"ץ בקול, בלי הלחש. כלומר, בכל סידורי תימן הקדומים ביותר וברוב מוחלט של הסידורים המאוחרים נהגו כמו רס"ג והרמב"ם, שהיו שניהם מאריה דאתרא של תימן.

Translation: In all the early handwritten Yemenite manuscripts, only one custom is cited; i.e. that the prayer leader recites Mussaf Shemona Esrei out loud and that the congregation does not first recite the silent Shemona Esrei. In other words, in all the early Yemenite Siddurim and in many of the later Siddurim, it was the Yemenite custom to follow the holdings of Rav Sa'Adiya Gaon and the Rambam, who provided the Halachic foundations for the Jews of Yemen.

Professor Gavra then describes the moment in time when some Yemenite Jews instituted a change in that practice:

השינוי הראשון הידוע לי הקשור לנושא זה הוא "אגרת הבשורות". אגרת הבשורות זו סיכום התקנות החדשות שתקנו גדולי חכמי העיר צנעא מיד לאחר גלות מוצע, אשר התרחשה בשנת ת"ם-1680. גלות זו היתה היחידה בחומרתה כפי שידוע לנו עד היום, והיתה קשה ביותר, והיא

להבין את התפלה

מן ההשפעות והתוצאות של המשיחיות שהגיעה לתימן בעשרות השנים שלפני כן . . . האגרת לא נותרה בידינו בשלמות, אלא קטעים בלבד ממנה, ואחד הקטעים ממנה עוסק בנושא מוסף של ר"ה, ומפני חשיבות הקטע, נצטט את כולו . . . זכרון לדור אחרון, להוי ידיע, כי לאחר שוב הגולים הגלות מווע, התאפסו כל ראשי הקהל שארית הפליטה יחד, ולאחר שקבעו את המקום לתפלה בבית הכנסת של מו"ר יחיא הלוי יש"ל, הסכימו פה אחד להתפלל תמיד גם את מוסף ראש השנה לחש וחזרה.

Translation: The first change in the practice known to us is linked to a publication known as Igeres Ha'Besuros. Igeres Ha'Besuros is a summary of the new practices that the religious leaders of the city of Tzina instituted immediately after the exile from Mawza which occurred in the year 1680. That exile was unique in that it was the most difficult persecution that any Yemenite Jewish community ever endured. The reaction to the exile was heavily influenced by the theology of messianism that had seeped into the Jewish Yemenite mindset beginning about twenty years before the exile . . . The publication Igeres Ha'Besuros did not survive intact and only parts of it are currently available. However, one section that did survive deals with the topic of Mussaf of Rosh Hashonah. Because of its importance we will quote the whole section. . . As a memorial to the prior generation, about whom you know, when those who had been exiled in the exile from Mawza returned, the religious leaders of those who had survived gathered. After establishing a place to pray in the synagogue of Rabbi Yechiya Ha'Levi, they agreed unanimously to institute the practice of reciting the Shemona Esrei of Mussaf on Rosh Hashonah first silently by the congregation and then by the prayer leader repeating it out loud.

That change in practice was adopted by **רבי דוד משרקי**, who is credited with founding **נוסח בית** within **מנהג תימן השמאי**. Concerning this issue he adopted the following position of the **יוסף**:

בית יוסף אורח חיים סימן תקצא'–ומ"ש רבינו מכל מקום מוטב שיתפללו יחידיים כי מי שירצה לצאת בתפלת שליח צבור צריך שיכוין לכל מה שיאמר השליח צבור ואם היסר אפילו מלה אחת שלא כיון לה לא יצא וכו'.

Translation: Let us note what the Tur wrote- that it is better that the individual congregants recite Mussaf Shemona Esrei on Rosh Hashonah silently because if someone wants to fulfill his obligation by listening to the prayer leader recite Shemona Esrei he must listen intently to all that the prayer leader recites and if he fails to have intent even concerning one word, he does not fulfill his obligation.

The **מהרי"ן** who is considered the father of **נוסח בלדי** advocated for maintaining the original Yemenite practice. That reflected his outlook that the original Yemenite practices should be continued:

מהרי"ן שתמך בכל מאודו בשימור המסורת הקדומנים בתימן, האריך והדגיש, כי זהו המנהג הקדום בתימן כפי שפסק התלמוד על פי שיטת רבן גמליאל, והרמב"ם, שהיה מאריה דאתרא של תימן. נימוק נוסף שכותב מהרי"ן בשם הראנ"ח, כי שיטה זו אינה נובעת מפני שרבים עמי ארצות, כפי שכתב הריב"ש, אלא מפני מחלוקת המוזכרת בגאונים, האת תפלת הלחש צריכה להיות מורכבת משבע ברכות או מתשע ברכות כפי שמתפלל החזן בקול, "ועל כן ראו המקומות ההם להוציא עצמם מידי ספק זה שלא יתפללו הציבור כלל לעצמם אלא עם הש"ן שבוה ודאי אין מי שיחלוק שמתפללין תשע אף שהצבור כולן מתפללין עם ש"ן".

4. See footnote 2.

Translation: The Maharitz who tried with all his might to maintain the original Yemenite traditions, wrote at length, while stressing that having only the prayer leader recite the Shemona Esrei for Mussaf on Rosh Hashbonah was the Yemenite practice based on the ruling of Rabban Gamliel and the Rambam who provided the Halachic foundation for the Yemenite Jews. On additional point was made by the Maharitz in the name of the RANACH⁵ that this practice was not based on the fact that most of those who attend synagogue were not knowledgeable, as was claimed by the Rivash. Instead it was based on a disagreement found among the Gaonim concerning the issue as to whether the silent Shemona Esrei for Mussaf on Rosh Hashbonah consisted of seven Brachos or of nine Brachos as it is recited by the prayer leader. The RANACH stated: “therefore many places wanted to remove all doubts concerning their practice by having the congregation not recite any form of the silent Shemona Esrei for Mussaf on Rosh Hashbonah. Instead they had them listen intently to what the prayer leader recited because concerning that practice no one questioned whether the congregation fulfilled its obligation to recite nine Brachos even though the congregation was relying on what the prayer leader recited to fulfill their obligation.”

הר"י צובירי in his סידור defended the practice of those who followed נוסח השאמי by claiming that the original yemenite custom was based on a historical fact:

מחמת סיבה חולפת ובטילה, מפני שלא היו מצויים להם בכתב הרבה סדורי תפלה.

Translation: The original Yemenite practice was instituted for a reason that is no longer valid; i.e. few written Machzorim were available for the congregants to use in reciting the silent Shemona Esrei.

The two customs we studied herein are based on interpreting the משנה in ראש השנה as referring to the מוסף שמונה עשרה as referring to the שליח ציבור fulfilling the obligation to recite the עשרה on behalf of those congregated. Professor Zev Safrai in his פירוש interprets the משנה a little differently:

כשם ששליח צבור חייב-בתקיעת שופר;

Translation: Just as the prayer leader is obligated to sound the Shofar.

כך כל יחיד ויחיד חייב- לתקוע בעצמו.

Translation: Each congregant is obligated to sound the Shofar as part of his individual obligation.

רבן גמליאל אומר: שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן-ואין היחיד צריך לתקוע בעצמו.

Translation: The prayer leader fulfills the requirement that each one present sound the Shofar, by the prayer leader sounding the Shofar.

Based on Professor Safrai's comments we can suggest that although today most communities recite the complete מוסף שמונה עשרה on ראש השנה silently, the members of those communities still depend on the שליח ציבור to fulfill their obligation to sound the שופר. We can therefore provide a fresh perspective concerning the two customs we examined. Since we are depending on the שליח ציבור to fulfill our obligation to sound the שופר, we can also rely upon him to fulfill our obligation to recite the complete עשרה on ראש השנה.

5. Rabbi Elijah ben Chaim (Ranach) was born ca. 1530 in Adrianople, Turkey, and died ca. 1610. He was appointed chief rabbi of Constantinople ca. 1575. (Bar Ilan Digital Library)